

Változó képességek – változó módszertan

Lengyelne dr. Molnár Tünde

Paradigmaváltás¹

A jelenleg zajló negyedik ipari forradalom hatására bekövetkező kultúraváltás (Z. Karvalics, 2012) magával hozza az oktatás digitális átállásának (Racsko, 2016) szükségességét is. Az Oxfordi Egyetem kutatása (Frey és Osborne, 2017) szerint 2033-ra a technológiai fejlődés miatt az ember által végzett szakmáknak majdnem a fele (47 százaléka) tűnik majd el. Az átalakulások a társadalom és a munkaerőpiac terén már kézzel foghatók, hiszen új készségeket várnak el a munkavállalóktól.

A változó kihívások az oktatási rendszerre is hatással kellene hogy legyenek, tehát tudatosítani kell a pedagógusokban, hogy a jövő állampolgárai számára több olyan kompetencia és új alapkészség válik fontossá, amelyek ma még nem képezik a tanulási célok körét, azonban belépési küszöböt jelentenek majd a munkavállalók számára, hogy a jövő globális állampolgáiraivá (Davies, 2006) válhassanak. Tehát az ipari társadalmak iskoláinak tanítási módszereiről és tanulási-környezet felfogásáról az információs társadalom iskolája (Karvalics, 2012) felé kell elmozdulnunk, amelyben a gépies feladatmegoldás és a lexikális tudás helyett az információval kapcsolatos tevékenységek, a problémamegoldást segítő algoritmikus gondolkodás válik fontossá. Jól látszik, hogy e szemlélet a tanulói igényekben is visszatükröződik, hiszen ahogyan Radó (2017) említi, az USA-ban tizenegyezer 11 és 31 év közötti fiatal olyan környezetet tartana ideálisnak a tanulásra, amely interaktív, személyre szabható, támogatja az együttműködésen alapuló tevékenységeket, a kreativitást és az innovációt. (Trilling-Fidel, 2009 alapján idézi Radó, 2017. p. 41.)

A megváltozott tanulási célok a tanulási környezet újragondolását is megkövetelik, amely mind az infrastrukturális, mind a tartalmi és a módszertani területeket érinti. (Racsko, 2016) E szemléletnek a pedagógiai köztudat (Bedő F., 2017) szerves részévé kell válni.

A digitális kor hatása

A digitális korban változik az információfeldolgozás. Gyarmati Éva összefoglalásában a korábbi elemző, lépésről lépésre történő feldolgozás mellett egyre nagyobb szerepet kap az átfogó, téri-vizuális feldolgozás. A technikai eszközök lehetővé teszik, hogy a gyors, sok információt hordozó téri-vizuális ingerekre épüljön az információátadás. Ehhez alkalmazkodik az agyunk is. Újabb lényeges váltás következik be az emberi gondolkodásban.² Ez váltja a korábbi idegrendszer által meghatározott képesség-kompetencia profilt, és ez jelentős változást igényel(ne) a formális oktatási rendszer módszertani felfogásában is. Ahogyan Bruner³ is említi, a kultúrában bekövetkező változások közvetlen hatással vannak az

¹ Részlet, Dr. Racsko Réka- Lengyelne Dr. Molnár Tünde: A hazai online pedagógus továbbképzési rendszer koncepciója. In: Elmélet és gyakorlat a neveléstudományok és szakmódszertanok köréből. 381 p. Konferencia helye, ideje: Štúrovo, Szlovákia, 2018.01.14-2018.01.15. Komárno: International Research Institute, 2018. pp. 257-260.

² Gyarmathy Éva: A digitális kor és a sajátos nevelési a sajátos nevelési igényű tehetség. In: Fordulópont 13:(1) 2011., pp. 79-88.

³ Bruner, J. S. (2004). Az oktatás kultúrája. Budapest: Gondolat.

egyén képességeire, hiszen az elme működése függ attól, hogy milyen eszközök állnak rendelkezésre. Fontos fordulópontot jelent szerinte a számítógép megjelenése, hiszen ez az eszköz megváltoztatja az elménket, mint ahogyan tette azt a könyv is saját korábban.

A kultúraváltásnak is követnie kell ezt a változást, ami mind az oktatás módszereiben, mind annak eszközeiben, mind a tanulásról alkotott képben meg kell hogy jelenjen. Ez a változás hatással lesz a könyvtárakra is. Ki tudná jobban felkészíteni a felhasználókat az információ áradatában való eligazodásra, mint a könyvtárosok? Ehhez azonban a könyvtáraknak rendelkeznie kell mindazzal a technológiai eszközparkkal, adatbázisokkal való hozzáféréssel, amihez kapcsolódó igény megjelenhet. Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a könyvtáraknak fontos társadalmi szerepe is van: a találkozás, a tanulás, az együttműködés helyszínei. A könyvtár kultúra- és értékközvetítő intézmény is, ezért fontos szerepe és felelőssége is van a digitális technológia által nyújtott lehetőségek tudatos és kritikai használatának kialakításában. A könyvtáraknak fel kell készülniük a kultúrában bekövetkező paradigmaváltásra, és meg kell erősíteniük szerepüket azáltal, hogy a képességben bekövetkező változásokra módszereket dolgoz ki, és elősegítő, támogató szerepet tölt be a társadalomban.